

Завжди будьте на боці своєї дитини

«Бувають випадки, коли ми нічого не можемо зробити з іншими людьми, але ми можемо твердо стояти на своєму і казати: «Так, ця дитина така, вона, наприклад, не може ходити або вона не може концентрувати увагу, або імпульсивна, або не так, як усі, читає та пише, чи погано чує – але це не дає вам права цю дитину ображати або знущатися з неї». Це важливо і для батьків, і для інших дітей – вони будуть бачити, що якщо якийсь конфлікт стався, до дитини з ООП ставляться справедливо. Батьки таких дітей повинні за це боротися. Якщо ми не розставимо правильні пріоритети щодо своєї дитини в цьому колі, такі спроби можуть бути. А можуть і не бути. Я знаю багато випадків, коли діти з ООП потрапляли в шкільний колектив, і там було все з ними добре».

«Не завжди особливість дитини може бути причиною булінгу. Але може бути. І тут батькам треба стояти на своєму: так, ця дитина така, але це не дає права її ображати. Ситуації можуть бути дуже різні, і немає універсального рецепту, як би нам не хотілося своїй дитині соломку підстелити... Це буде більше робота з самою дитиною, її самооцінкою – казати їй, що її люблять, що є люди, на яких вона може спертися, які можуть їй допомогти, навчити її захищатися та давати досвід, що світ – він різний буває. Але якщо ти вмієш себе захищати, ти вмієш звернутися до дорослого за допомогою, вмієш казати «ні» і ти почуваш себе гідно – то це буде допомагати з будь-якими ситуаціями впоратися».

**ЗУПИНИМО
БУЛІНГ
РАЗОМ!**

Працювати над самооцінкою дитини, «проживати» в ігровій формі можливі неприємні ситуації та навчити давати відсіч – такі рекомендації дають батькам дітей з інвалідністю, які йдуть у перший клас, дитячі психологи.

**Як підготувати
дитину з ООП
до 1 класу та
упередити булінг?**

**STOP
BULLYING**

Завчасне знайомство зі школою полегшує адаптацію

«Батькам дітей з ООП варто ще до початку навчання познайомити дитину зі шкільним простором, провести по класах, якусь екскурсію зробити, сходити «в гості» до школи. І рекомендація для всіх дітей – заздалегідь їх треба познайомити, а не так, щоб вони 1 вересня прийшли та побачили незнайомих діток. Може, хтось разом в садочок ходив чи діти живуть по сусідству, знають одне одного. Але не дуже часто так буває, тому знайомство заздалегідь дозволить їм почуватися більш впевнено, побачити знайомі обличчя».

Не варто створювати навколо дитини штучний «ідеальний»

«Як би батькам не хотілося посадити дитину під умовну скляну сферу, все одно, якщо є якийсь взаємообмін з суспільством, будуть і не дуже приємні моменти. На жаль, негативний досвід, я думаю, всі діти з інвалідністю мають. І тут важлива превенція. Батьки, які це розуміють, будуть ще до школи, просто щоб дитина комфортно почувалася в нашому, на жаль, нетолерантному суспільстві, доносити, що ми всі різні, що люди бувають різні – і не завжди вони добрі, що світ може бути всілякий».

«Коли батьки огороджують дитину від того, що є жорстокі люди, що є, умовно кажучи, зло, а вона з ними все одно якось зустрінеться, тоді це буде дуже великий шок. Як пояснити це дитині? Показати, що різні люди бувають. Це можуть бути казки – зараз дуже багато терапевтичних казок авторських, які пишуть психологи, педагоги – можна підібрати щось. В цих казках буде про інакшість, про те, що можуть бути друзі, можуть – байдужі люди, а можуть бути недобрі люди. Це така поступова робота, тому що діти не дуже розуміють через слова – так у них мозок працює, вони розуміють через метафору, через казку, через гру... Тому варто програвати такі ситуації, готувати дитину, що може бути й так».

«Я за ігри, тому що в грі можна дати дитині можливість якусь ситуацію прожити. «А пограймо в школу!» – програти, умовно кажучи, «правильний» варіант. «А пограймо в школу, коли, наприклад, у школі їжачків один їжачок без голок, або у нього немає лапки». Діти такі метафори інколи переносять на себе свідомо, а інколи ні – але підсвідомо все це фіксується. Далі можна програвати – чи є у нього друзі, хто може допомогти, як йому поводитись. Оце все програвати і пояснювати».

Роль дорослих у протидії булінгу в дитячому колективі

«У подоланні булінгу все залежить від дорослих. Завжди. І на 100 % – у початковій школі. Бо діти самі можуть пробувати щось, починати щось. Якщо вони побачать «правильну» реакцію дорослого, заборону, якісь тлумачення, що так не треба робити – це буде загасати. Але якщо дорослий буде своїм невтручанням давати мовчазну згоду – це може розростатися. І хто стане мішенню, жертвою, складно сказати. Це можуть бути і діти з інвалідністю».

«У взаємодіях із дітьми, починаючи з найменшого віку, завжди повинен бути поряд дорослий. Бо діти на те й діти, що вони не мають досвіду, не мають такого розвинутого контролю, навичок аналізу ситуації, прогнозування. У нас дуже часто на дітей покладається багато відповідальності там, де вони її не можуть нести. Це дуже велика проблема в наших школах, пробачте мене, педагоги, але є таке. Коли педагог повинен дивитися і втручатися, своїм прикладом показувати, як вести себе або як не потрібно поводитись. І навіть у середній школі, і в старшій школі – там теж потрібно втручання дорослого. Дуже часто бувають ситуації, коли без дорослого навіть старші діти не розберуться. Я завжди кажу батькам, вчителям, які до мене приходять: діти завжди будуть щось пробувати робити, а наша доросла роль – дати їм правильний зворотній зв'язок, сказати «Ні, в цій ситуації так не можна, але можеш зробити ось так».

Як батькам дитини з інвалідністю налагодити контакт з батьками однокласників

«Доречно стати ініціатором якихось зустрічей із батьками інших учнів. Ми не можемо впливати на почуття, думки, рішення інших людей. Якщо у батьків інших дітей є якісь шаблони або вони мають упередження щодо дітей з інвалідністю, то, на жаль, ми нічого не зробимо. Але спробувати щось змінити завжди можна і треба. Що це може бути, щоб «привчити» клас до такої дитини? Якесь свято, запрошення на день народження, або щоб дитина ця роздала іншим цукерки – такі, прості речі, прості заходи, але вони потроху дадуть результат».

Важливо працювати над самооцінкою дитини

«Впевненість у собі – це треба в дитині виховувати... Пояснювати їй, що незважаючи ні на що, ти гарний або гарна, в тебе є свої дуже гарні риси характеру, гідність своя, свої якості. І ти гарний, тому що ти є».

«Це така «милиця», яку ми повинні будь-якій дитині давати, бо ми не можемо кожної хвилини бути поряд, щоб її захистити. Але ми повинні дати таку підтримку, яка буде завжди у дитини, щоб дитина на неї спиралася, коли вона сама. А дітям з ООП треба давати цю підтримку в кілька разів більше. Це про самооцінку дитини, про батьківську любов, про вміння себе захищати, про вміння давати відсіч».